

[תיקונים: התשס"ד, התשס"ו, התשס"ח (מס' 2), התשע"א, התשע"א (מס' 2), התשע"ט]

בחוק זה -

"בית משפט" - בית משפט שלום;

"זיהום אוויר" - כמשמעותו בחוק אוויר נקי, התשס"ח-2008;

"רעש" ו"ריח" - כמשמעותם בחוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961 ולעניין רעש מכלי טיס - כמשמעותו בסעיף 73 לחוק הטיס, התשע"א-2011;

"זיהום מים" - כהגדרתו בחוק המים, התשי"ט-1959;

"זיהום מי-ים" - כמשמעותו בפקודת מניעת זיהום מי הים בשמן [נוסח חדש], התש"ם-1980, בחוק למניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ג-1983, ובחוק למניעת זיהום מי-ים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988; "זיהום על ידי פסולת" - השלכה של חומר מוצק, מוצק בחלקו, נוזל, או גז במכל, במקום שלא נועד לכך על-פי החוק וכן הבערת פסולת כמשמעותה בסעיף 2 לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984, בניגוד להוראות אותו סעיף; לענין זה "השלכה" - לרבות זריקה, שפיכה, נטישה, השארה, או גרם לכלוך באופן אחר; "זיהום על ידי חומרים מסוכנים" - זיהום על ידי חומרים מסוכנים המפורטים בחלק א' לתוספת הראשונה של צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (שירותי הובלה ושירותי גרום), התשל"ט-1978;

"זיהום על ידי קרינה" - זיהום על ידי קרינה מיננת כמשמעותה בתקנות הרוקחים (יסודות רדיואקטיביים ומוצריהם), התש"ם-1980 או על ידי קרינה בלתי מייננת כהגדרתה בחוק הקרינה הבלתי מייננת, התשס"ו-2005;

"חוק גנים לאומיים" - חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1988;

"מפגע אסבסט" - כהגדרתו בחוק למניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק, התשע"א-2011;

"מפגע סביבתי" - זיהום אוויר, רעש, ריח, זיהום מים, זיהום מי-ים, זיהום על ידי פסולת, זיהום על ידי חומרים מסוכנים, זיהום על ידי קרינה, פגיעה בסביבה החופית, מפגע אסבסט, פגיעה באזור מוגן, פגיעה באילן מוגן או בעץ בוגר, פגיעה ביער או פגיעה בערך טבע מוגן, והכל כשהם בניגוד לחיקוק, לצו, לתכנית, לרשיון עסק או לכל היתר או רשיון אחר, או שיש בהם פגיעה בבריאותו של אדם או גרימת סבל ממשי לאדם; "פגיעה באזור מוגן" - כל אחד מאלה:

(1) פגיעה כמשמעותה בסעיף 30(ד) לחוק גנים לאומיים, בניגוד להוראות אותו סעיף;

(2) ביצוע פעולת בנייה או כל פעולה אחרת שיש בה כדי לסכל את ייעודו של שטח שנקבע בתכנית שאושרה

כגן לאומי או כשמורת טבע כהגדרתם בחוק גנים לאומיים, בניגוד להוראות סעיף 25 לחוק האמור;

"פגיעה באילן מוגן או בעץ בוגר" - כריתה של אילן מוגן או של עץ בוגר בניגוד להוראות לפי פקודת היערות; לענין זה, "אילן מוגן", "כריתה" ו"עץ בוגר" - כהגדרתם באותה פקודה;

"פגיעה ביער" - ביצוע מעשה באזור שמור ליער כמשמעותו בפקודת היערות, בניגוד להוראות סעיף 5 לאותה פקודה;

"פגיעה בסביבה החופית" - כהגדרתה בחוק שמירת הסביבה החופית, התשס"ד-2004;

"פגיעה בערך טבע מוגן" - פגיעה בערך טבע מוגן כמשמעותה בסעיף 33(ג) לחוק גנים לאומיים, בניגוד להוראות

אותו סעיף;

"הרשות" - השר להגנת הסביבה או מי שהוא הסמיך לענין חוק זה, כולו או מקצתו ואולם -

(1) לענין פגיעה באזור מוגן או פגיעה בערך טבע מוגן - מנהל הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים כמשמעותו בחוק גנים לאומיים;

(2) לענין פגיעה באילן מוגן או בעץ בוגר או פגיעה ביער - שר החקלאות ופיתוח הכפר או מי שהוא הסמיך לענין זה;

"תכנית" - כהגדרתה בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965.

2. תובענה להוצאת צו

(תיקון התשנ"ו)

(א) לבקשת מי שנפגע או עלול להיפגע ממפגע סביבתי או לבקשת גוף או עמותה כאמור בסעיף 6 רשאי בית משפט לתת צו המורה למי שגורם או עומד לגרום מפגע סביבתי (להלן - גורם המפגע), לעשות אחד או יותר מאלה:

(1) להימנע מהמעשה הגורם או העומד לגרום למפגע הסביבתי, או להפסיק לעשותו;

(2) לתקן את המעוות או להחזיר את המצב לקדמותו עובר להיווצרות המפגע הסביבתי (להלן - תיקון המעוות);

(3) לעשות ככל הדרוש כדי למנוע הישנותו של המפגע הסביבתי.

(ב) "מעשה" - לרבות מחדל.

3. שיקולים במתן צו

בבואו לתת צו לפי סעיף 2 ישקול בית המשפט הדין בתובענה את מידת הפגיעה שנגרמה או עלולה להיגרם לתובע או לענין הציבורי, לעומת הפגיעה העלולה להיגרם לגורם המפגע או לענין הציבורי עקב הוצאת הצו.

4. התרשלות

בתובענה נגד גורם המפגע לפי חוק זה, אין נפקא מינה אם היתה או לא היתה התרשלות מצידו.

5. הודעות טרם הגשת תובענה

לא יגיש אדם תובענה לפי סעיף 2, אלא לאחר שעברו 60 ימים מהיום שהוא הודיע לרשות ולגורם המפגע על כוונתו להגיש תובענה, והתקיימו שניים אלה:

(1) גורם המפגע לא נקט צעדים ממשיים להפסקת המפגע הסביבתי או למניעת הישנותו או לתיקון המעוות, לפי הענין;

(2) הרשות לא נקטה צעדים ממשיים על-פי סמכויותיה להפסקת המפגע הסביבתי או למניעת הישנותו או לתיקון המעוות, לפי הענין.

6. זכאות להגשת תובענה

(תיקונים: התשנ"ו, התשע"ט)

(א) הגופים המנויים בתוספת, זכאים להגיש תובענה לפי חוק זה.

(ב) השר להגנת הסביבה רשאי לשנות את התוספת, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת.

(ג) מבלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א) זכאית עמותה רשומה, שמטרתה העיקרית היא הגנה על איכות הסביבה, להגיש תובענה אם אחד מחבריה לפחות היה זכאי לכך.

[תיקון התשס"ו (מס' 3)]

(א) היה בצו שנתן בית משפט לגורם מפגע כדי לפגוע בצרכניו של ספק מים, יכנס הצו לתוקף רק לאחר שמנהל הרשות הממשלתית הסדיר אספקת מים תקינה לאותם צרכנים, לתקופת תקפו של הצו.

(ב) מנהל הרשות הממשלתית יפעל כאמור בסעיף קטן (א) לא יאוחר מתום 45 ימים מיום מתן הצו.

(ג) בסעיף זה, "מנהל הרשות הממשלתית" - מנהל הרשות הממשלתית למים ולביוב, שמונה לפי סעיף 124 ט' לחוק המים, התשי"ט-1959.

8. **תיקון המעוות**

(א) ציווה בית המשפט על תיקון המעוות, יקצוב את הזמן לתיקון, ועל גורם המפגע לבצעו; בית המשפט לא יצווה כאמור אלא לאחר שנתן לרשות הזדמנות להשמיע את דברו.

(ב) הודיעו התובע או הרשות לבית המשפט כי לא בוצע תיקון המעוות כאמור בסעיף קטן (א), יקבע בית המשפט כיצד יתוקן המעוות, לאחר שנתן הזדמנות לתובע, לרשות ולגורם המפגע להשמיע את דברם, ויחייב את גורם המפגע בהוצאות הכרוכות בביצוע התיקון.

9. **מפגע סביבתי חוזר**

(א) בסעיף זה, "מפגע סביבתי חוזר" - אם התקיים אחד מאלה -

(1) גורם המפגע חזר לגרום אותו המפגע;

(2) גורם המפגע או מי שבית המשפט קבע שעליו לתקן את המעוות, חדלו מתיקון המעוות.

(ב) נתן בית המשפט צו על פי סעיפים 2 או 8, ותוך שנתיים מהיום שנקבע בצו להפסקת המפגע או לתיקון המעוות, נגרם מפגע סביבתי חוזר, זכאי התובע להגיש תובענה במהלך אותן שנתיים, והוראות סעיף 5 לא יחולו.

(ג) בתובענה על מפגע סביבתי חוזר רשאי בית משפט לחייב את גורם המפגע לפצות את התובע על נזקים שנגרמו לו עקב המפגע הסביבתי החוזר.

10. **תובענה קבוצתית**

[תיקון התשס"ו (מס' 2)]

מי שנפגע או עומד להיפגע ממפגע סביבתי וכן גוף או עמותה כאמור בסעיף 6 רשאי לתבוע הוצאת צו כאמור בסעיף 2 בשם קבוצת אנשים שנפגעו או עומדים להיפגע מאותו מפגע (בחוק זה - תובענה קבוצתית).

11. **סייג לתובענה קבוצתית**

[תיקון התשס"ו (מס' 2)]

(א) בית משפט רשאי להורות שתובענה שהוגשה לפי סעיף 10 לא תנוהל כתובענה קבוצתית אם שוכנע שנתקיים אחד מאלה:

- (1) התובענה הוגשה שלא בתום לב;
 - (2) גודלה של הקבוצה אינו מצדיק הגשת התובענה כתובענה קבוצתית;
 - (3) קיים יסוד סביר להניח כי התובע או בא כוחו אינו מייצג בדרך הולמת את ענינם של כל חברי הקבוצה;
- (ב) בית משפט רשאי להתנות ניהול תובענה כתובענה קבוצתית בתנאים הנראים לו ראויים כדי להבטיח הליך הוגן ויעיל, לצורך הכרעה בשאלות המשותפות לכל המעוניינים.

12. הגדרת הקבוצה והודעה

[תיקון התשס"ו (מס' 2)]

(א) משהוגשה תובענה קבוצתית, יגדיר בית המשפט תחילה את הקבוצה, ויודיע לחברי הקבוצה על הגשת התובענה בהמצאה אישית, או במידה שהמצאה אישית אינה מעשית, במודעה פומבית כפי שייראה לבית המשפט.
(ב) רואים את התובענה כאילו הוגשה בשם כל מי שנמנה עם קבוצת האנשים האמורה, ובלבד שהביע בכתב את רצונו להצטרף לתובענה.

13. הסדר או פשרה

[תיקון התשס"ו (מס' 2)]

תובע לא יסתלק מתובענה קבוצתית, ולא יעשה הסדר או פשרה עם הנתבע, אלא באישור בית המשפט.

14. גמול לתובע ושכר טרחת עורך דין

[תיקון התשס"ו (מס' 2)]

(א) פסק בית המשפט לטובת התובע בתובענה לפי סעיף 2 או פסק לטובת הקבוצה בתובענה קבוצתית לפי סעיף 10, כולה או חלקה, לרבות בדרך של אישור הסדר או פשרה, יורה לנתבע לשלם גמול לתובע וכן יקבע את שכר הטרחה של עורך דינו של התובע, אלא אם כן מצא, מטעמים מיוחדים שיירשמו, שהדבר אינו מוצדק בנסיבות הענין.
(ב) בקביעת שיעור הגמול ושכר הטרחה כאמור בסעיף קטן (א) יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:
(1) הטרחה שטרח התובע והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה;
(2) מידת הפגיעה שנגרמה או שהיתה עלולה להיגרם לתובע או לציבור כתוצאה מהמפגע הסביבתי שבשלו הוגשה התובענה;
(3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה.

15. ערעור

בערעור על צו של בית משפט לפי חוק זה ידון בית משפט מחוזי כדן יחיד.

16. אחריות נושאי משרה בתאגיד

מקום שמדובר בחוק זה בגרימת מעשה, והמעשה נעשה על ידי תאגיד, רואים אדם כאחראי לאותו מעשה גם אם היה אותה שעה מנהל פעיל בתאגיד, שותף - למעט שותף מוגבל, או עובד בכיר האחראי לנושא הנדון, אלא אם כן הוכיח שניים אלה:
(1) המעשה נעשה שלא בידיעתו;
(2) הוא נקט את כל האמצעים הסבירים למנוע את המעשה.

17. שמירת דינים

הוראות חוק זה באות להוסיף על הוראות כל חיקוק אחר ולא לגרוע מהן.

18. ביצוע ותקנות

(תיקון התשע"ט)

השר להגנת הסביבה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו, למעט תקנות שענין סדרי דין.

19. תיקון חוק למניעת מפגעים

20. תחילה

תחילתו של חוק זה ששה חדשים מיום פרסומו.

21. פרסום

חוק זה יפורסם תוך שלושים ימים מיום קבלתו.

תוספת

1. המועצה לגנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים;
2. הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים למעט לענין פגיעה באזור מוגן או פגיעה בערך טבע מוגן;
3. רשות שמורות הטבע;
4. החברה להגנת הטבע;
5. המועצה לארץ ישראל יפה;
6. (נמחק);
7. אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה;
8. חיים וסביבה - ארגון הגג לשוחרי איכות הסביבה;
9. הקרן הקיימת לישראל;
10. צלול - עמותה לאיכות הסביבה;
11. ירוק עכשיו;
12. אזרחים למען הסביבה.

יצחק שמיר

יצחק שמיר

ראש

הממשלה

השר לאיכות

הסביבה

חיים הרצוג

דב שילנסקי

נשיא

המדינה

יושב ראש

-
- [1]. [ס"ח 1394](#), התשנ"ב (7.4.1992), עמ' 184.
- תיקונים: [ס"ח 1559](#), התשנ"ו (31.1.1996), עמ' 55;
- [ס"ח 1879](#), התשס"ג (25.11.2002), עמ' 119;
- [ס"ח 1958](#), התשס"ד (15.8.2004), עמ' 545;
- [ס"ח 2046](#), התשס"ו (1.1.2006), עמ' 166;
- [ס"ח 2054](#), התשס"ו (12.3.2006), עמ' 279 [התשס"ו (מס' 2)];
- [ס"ח 2057](#), התשס"ו (15.6.2006), עמ' 353 [התשס"ו (מס' 3)];
- [ק"ת 6680](#), התשס"ח (15.6.2008), עמ' 1003;
- [ס"ח 2174](#), התשס"ח (31.7.2008), עמ' 784 [התשס"ח (מס' 2)]. [הצ"ח - כנסת 111](#), התשס"א, עמ' 126
- והצ"ח - כנסת 210, התשס"ח, עמ' 209;
- [ס"ח 2288](#), התשע"א (4.4.2011), עמ' 726. [הצ"ח - ממשלה 461](#), התש"ע, עמ' 40;
- [ס"ח 2296](#), התשע"א (13.4.2011), עמ' 902 [התשע"א (מס' 2)]. [הצ"ח - ממשלה 482](#), התש"ע, עמ' 245;
- [ק"ת 7637](#), התשע"ו (30.3.2016), עמ' 902;
- [ק"ת 7976](#), התשע"ח (27.3.2018), עמ' 1736;
- [ס"ח 2776](#), התשע"ט (8.1.2019), עמ' 179. [הצ"ח - כנסת 815](#), התשע"ט, עמ' 31;
- [ק"ת 9771](#), התשפ"ב (2.12.2021), עמ' 1033.